

TESTIRANJE ZA VIŠI RANG ZVANJA

Istinski majstori provjeru svojih znanja imaju - svakodnevno

U zajednici onih koji se bave borilačkim vještinama i sportovima najviše su cijenjeni oni majstori čiji je viši rang, zvanje i titulu potvrdilo više renomiranih majstora stručnjaka iz različitih borilačkih vještina ili sportova

David "Sensei" Stainko,
prof. kineziologije

MOGLI BISMO sa sigurnošću kazati da se danas svaki sedmi stanovnik na Zemlji bavi nekom od borilačkih vještina. Zbog iznimno velikog broja različitih borilačkih vještina koje egzistiraju u svijetu imamo i iznimno veliki broj instruktora, trenera, majstora, odnosno stručnjaka za pojedinu borilačku vještinu. Svaki od

tih instruktora ima svoj specifičan način obučavanja učenika kao i određeni način testiranja učenika za viši rang zvanja. Iako su testiranja za viši rang zvanja u pojedinim borilačkim vještinama "standardna", ona se ipak prilično razlikuju od jednog instruktora do drugog.

Neki se stariji instruktore, kad je polaganje za viši rang znanja u pitanju, drže starih tradicijskih načina testiranja. Nešto mlađi instruktore su taj način modificirali i prilagodili svom načinu podučavanja. Neki drugi, još mlađi instruktore su ga u potpunosti izmijenili i učinili ga glamurnijim te za njih komercijalno isplativijim. Nažalost, sama ispravnost polaganja i testiranja za određeni viši rang zvanja u mnogim školama borilačkih vještina

danas je izgubila svoj pravi smisao. Svjedoci smo da pojedini instruktore iznose tvrdnje kako su posjednici određenih zvanja te imaju status instruktore iz pojedine borilačke vještine iako nikada nisu zvanično položili, odnosno testirali se ni kod jednog od renomiranih instruktore te borilačke vještine za taj rang zvanja.

Naime, da bi jedan instruktore mogao kazati da ima određeno zvanje, mora imenovati svoje dotadašnje učitelje - instruktore kao i renomirane instruktore kod kojih je položio za određeno zvanje. Ukoliko to nije u stanju, njegov kredibilitet u zajednici instruktore borilačkih vještina je upitan, tako da možemo čak sumnjati da se radi o lažnom instruktore.

Važan je ispravan program – kurikulum za rangiranje u viši rang

Svaki učenik - početnik kreće iz pozicije početničkog zvanja, a to je bijeli pojas ili početničko zvanje tj. ima status početnika. Učenik vježbajući postepeno uči i napreduje te polaže za viši rang zvanja. Tako u većini Budo borilačkih vještina nakon bijelog pojasa, slijedi žuti, negdje i narančasti, crveni, zeleni, plavi, ponegdje i ljubičasti, smeđi i na kraju crni pojas. Uglavnom procedura polaganja za pojedine boje pojasa i određena zvanja prema boji pojasa je svugdje ista ili prilično slična. Ipak, pojedini instruktori čine nekoliko pogreška kod testiranja svojih učenika.

Jedna od čestih pogreški je ta što ne traže da im učenik predoči liječničku potvrdu ne stariju od šest mjeseci, a koja je potrebna kako bi mogao pristupiti testiranju za viši rang. Nadalje, u pojedinim školama kriteriji za pojedine pojaseve nisu posve jasni i transparentni pa se često improvizira na samom testiranju, kao i čine ustupci kod pojedinih učenika. Možda se to još i može tolerirati u nekoj manjoj mjeri kod početničkih pojaseva, ali kod viših pojaseva tj. plavog, smeđeg i posebno kod testiranja za crni pojas, nikakvo popuštanje na testu ili neki ustupci ne mogu se tolerirati. Nadalje, često imamo slučajeve da se pojedini instruktori hvale kako njihovi mladi učenici već s 11 ili 12 godina (kod nekih i mlađi), imaju zvanje i rang crnog pojasa 1 Dan. Svakako da u toj dobi oni mogu izvoditi određenu napredniju tehniku, ali još nemaju zrelost odrasle osobe, da bi mogli imati to zvanje. Osoba mora imati najmanje 16 godina (a u nekim borilačkim vještinama i 18 godina) da bi mogla pristupiti testiranju i polaganju za zvanje crni pojas 1 Dan. Smatra se da bi osoba morala vježbati između tri i pol i četiri godine kako bi mogla pristupiti testiranju za majstorsko zvanje 1 Dan.

Kupovanje titula i zvanja

Kod testiranja i polaganja učenika za crni pojas i Dan zvanja tj. kod testiranja za zvanja višeg ranga pojedini instruktori čine još i više grešaka. Neke greške učine "nesvjesno", jednostavno zbog ne poznavanja pravilnog postupka testiranja. Neke druge greške čine namjerno tako da zanemare određenu proceduru i time pojedine testove skrate, neke

testove izostave, a pojedine modificiraju i prilagode trenutku ili pojedinom ispitaniku kako bi sve osobe mogle uspješno proći testiranje i preći u viši rang zvanja. To čine iz razloga jer je njima ta osoba, ispitanik, platio testiranje. Na taj način ispitanik smatra da je on time i kupio prelazak u viši rang. Ne treba govoriti da je takvo testiranje za zvanja u potpunosti neispravno. Takvi "lažni" instruktori se, kada se suoče s nekim od pravih majstora - stručnjaka iz pojedine borilačke vještine

Ponekad se pojedini instruktori koji nisu prošli testiranje kod renomiranih majstora neke borilačke vještine hvale titulama koje su si sami dodijelili

čude kada im oni kažu da nemaju potrebnu količinu znanja, kao i da ne vladaju naprednom tehnikom za zvanje i rang za koji su navodno položili test. Ukoliko testiranje za Dan zvanja - rang nije izvršeno na ispravan način, testirana osoba nikako ne može posjedovati znanja, vještine niti može ispravno izvoditi naprednu tehniku koja je potrebna za to zvanje.

Lažni instruktori i "šarene" diplome

Ponekad se pojedini instruktori koji nisu prošli testiranje kod renomiranih majstora neke borilačke vještine hvale titulama koje su si sami dodijelili. To najčešće čine na način da se nazivaju instruktorima pojedinog stila borilačkih vještina za koji znaju da je njegov kreator mrtav, s ciljem da bi lakše zavarali ostale instruktore i cjelokupnu zajednicu onih koji se ozbiljno bave borilačkim vještinama. Ponekad su to stilovi poput krav maga, jet kune do, ruska sistema, jiu jitsu, neki stilovi aikida, neki stilovi kung fua, kick boxing, ali i neki moderniji stilovi. Broj tih borilačkih vještina je, nažalost, poprilično velik. Žalosno je kada se takve osobe, kasnije, kao navodni stručnjaci najprije polako ušuljaju, pa onda postepeno uguraju i kasnije i integriraju u pojedine organizacije, magazine ili pojedine grupe gdje se nalaze i ozbiljni instruktori. Oni koji

prepoznaju takve lažne instruktore, kada im kažu da u njihovom životopisu nešto nije u redu i pitaju ih gdje i kod koga su izučavali tu borilačku vještinu, za njih postaju - nevažni. Zašto? Iz razloga jer će takve osobe uvijek pronaći one koji će im povjerovati i odobravati njihov način rada i vježbanja. Neki od tih lažnih instruktora se znaju jako dobro reklamirati i isticati se. Također, tu su i razne upitne "šarene" diplome s kojima se hvale, pa im neki pojedinci u zajednici onih koji se bave borilačkim vještinama i povjeruju.

Poznavanje povijesti pojedine borilačke vještine

Ukoliko je slučajnošću i došlo do nekih propusta kod pojedine osobe pri njenom testiranju za zvanje 1 Dan, kod testiranja za zvanje 2 Dan kao i za sva ostala viša zvanja nikako ne bi smjelo doći do propusta. Dakle, osoba koja pristupa testiranju za zvanje 2 Dan, ili nekom od viših zvanja najprije treba predočiti ispitnoj komisiji nekoliko potvrda. Prva potvrda je od liječnika; to je potvrda koja nam govori o zdravstvenom statusu osobe koja se testira. Druga potvrda je ona o nekažnjavanju. Može se zatražiti i mišljenje iz zajednice u kojoj osoba živi (kao na primjer humanitarni rad, volontiranje, rad u vjerskoj zajednici ili neki drugi rad u zajednici). Nakon toga osoba započinje s testom za procjenu fizičke kondicije (procjena snage i fizičke izdržljivosti). Tek kada uspješno položi test fizičke kondicije može nastaviti s testiranjem za viši rang. Tada pristupa svojevrsnom razgovoru o svom minulom prijašnjem radu. Ispituje je se kod koga od instruktora je prije učila pojedinu borilačku vještinu, ima li objavljenih članaka u časopisima, objavljenih knjiga ili nešto drugo (video uradak i slično). Ukoliko se osoba bavila nekim borilačkim sportom ispituju se njeni rezultati iz tog borilačkog sporta. Nakon toga se razgovara o nastanku i povijesti određene borilačke vještine, kao i o nekim osnovama teorije vezano za sport, metodiku podučavanja i slično.

Tameshi wari - prikazivanje snage udarca

Nakon toga osoba u pojedinim borilačkim vještinama pristupa testu prikazivanja snage udarca (tameshi wari, tameshi giri) ili nekom od drugih testova razbijanja. Osoba prema svojoj želji

bira da pojedinim udarcem rukom ili nogom (rjeđe glavom ili laktom) polomi daske, cigle, crjepove, građevinske ploče, betonske blokove, ledene ploče i slično. Ovisno o pojedinom stilu borilačkih vještina na tom se testu manje ili više inzistira. Nakon uspješnog testa prikazivanja snage udarca, osoba započinje s testiranjem izvođenja kata. Najčešće se izvodi po jedna do dvije kate bez oružja i jedna kata s primjenom oružja. Ispitanik bira kate ili prema svojoj želji ili su mu one već od prije zadane. Nakon što je osoba uspješno odradila test kata, osoba koju se testira po svojoj želji bira demonstraciju određene naprednije tehnike. Najprije je izvodi u paru s nekim od instruktora iz svoje škole ili u grupi instruktora. Nakon uspješnog izvođenja i položenog testa, treba odraditi još test u sparingu tj. borbi s nekim od instruktora kako bi se još jedanput i u sparingu (realnoj borbi) provjerila znanja, vještine te korištenje naprednije tehnike u realnoj situaciji. U pojedinim stilovima borilačkih vještina test realne borbe je obavezan te čak ima ključnu važnost za promociju osobe u viši rang zvanja.

Samsara - zatvaranje životnog ciklusa

Testiranje za 2 Dan stupanj (rang) ili viša zvanja, traje uglavnom cijeli dan ili po dva dana, rijetko kada testiranje traje duže od toga. Ispitnu komisiju čine tri do pet instruktora od kojih najmanje dvoje instruktora moraju imati viši stupanj - rang od ispitanika koji se testira i koji polaže za viši rang. Isti postupak se provodi i kod polaganja za 3 Dan, 4 Dan, 5 Dan, 6 Dan i 7 Dan zvanja. Postupak je drugačiji kod polaganja za zvanje 8 Dan i zvanje 9 Dan jer se kod testiranja uvažavaju godine starosti osobe koja se testira. Tu se radi o osobi koja već ima oko 60 ili 65 godina starosti, što ovisi o pojedinom stilu borilačkih vještina, iako su odstupanja od stila do stila prilično mala. U taekwon do stilu kao i u nekim drugim korejskim stilovima 9 Dan je najviši stupanj, dok je kod drugih borilačkih vještina 10 Dan najviši stupanj zvanja. Za zvanje 10 Dan se u principu ne polaže, te za taj stupanj nema testiranja već se ono stječe dugotrajnim radom i vježbanjem te godinama starosti.

Teoretski postoje i zvanja rang 11 Dan i 12 Dan ali su ta zvanja "teoretska". Ona zatvaraju cijeli ciklus učenja i životnog

napredovanja neke osobe. Takvo zatvaranje životnog ciklusa i cijelog kruga naziva se samsara i ima svoje uporište u zen filozofiji. Majstor koji ima zvanje - rang 10 Dan, može, iako i ne mora, nositi pojas crvene boje. Interesantno je da majstor u pojedinim borilačkim vještinama koji dođe do svoje duboke starosti (više od 80 godina starosti) i još je aktivan, te time teoretski dođe do statusa zvanja 11 ili 12 Dan, ponovno nosi početnički bijeli pojas te time zatvara životni krug i započinje drugi.

Poznati majstor i tvorac borilačke vještine judo Jigoro Kano, tako je kao uzor ostalim majstorima pokopan s bijelim pojasom, iako tu tradiciju danas, nažalost, gotovo nitko ne održava.

Obredni običaji

Sredinom 60-tih godina prošlog stoljeća u Europi se ustalio običaj u nekim borilačkim vještinama da osoba koja je uspješno završila test i položila za viši rang prolazi neku vrstu "obreda". Članovi

U pojedinim stilovima borilačkih vještina test realne borbe je obavezan te čak ima ključnu važnost za promociju osobe u viši rang zvanja

borilačkog centra (škole ili kluba) stanu u dva reda, dok osoba koja je promovirana u viši rang mora protrčati kroz sredinu. Dok osoba trči, članovi je udaraju svojim pojasom po tijelu, čime se proslavlja njen uspješan završetak testiranja i prelazak u viši rang. Sličan običaj udaranja pojasom se održavao i u drugim dijelovima svijeta kod polaganja u različitim borilačkim vještinama, iako se taj običaj danas prilično rijetko čini. Postoji i drugi običaj obreda u pojedinim borilačkim vještinama koji se uglavnom čini kada osoba polaže za crni pojas 1 Dan, 2 dan, 3 Dan, 4 Dan, pa ponegdje čak i za 5 Dan zvanje. Sastoji se u tome da se osobu koja je položila test za viši rang snažno udari rukom ili nogom u trbuh. Takav običaj je egzistirao u svijetu borilačkih vještina 70 godina do sredine 80-ih godina prošlog stoljeća dok se danas takav običaj vrlo rijetko

izvodi. Zadržao se tek u Americi - američki kenpo karate, kao i u nekim sličnim borilačkim vještinama.

Way of life

U današnje vrijeme kada se bavljenje borilačkim vještinama uglavnom u većini svelo na bavljenje borilačkim sportom, testiranje i polaganje za viši rang zvanja kod sportaša se nešto rjeđe izvodi. Sportašima su važnije sportske pobjede i titule, dakle, uglavnom se zadovolje onim zvanjem koje im je potrebno za takmičenje i sve više od toga ih baš i ne zanima. Sportaši se poslije sportske karijere nerijetko odlučuju za trenersku karijeru, pa ih polaganje za neki viši stupanj - rang rjeđe zanima. Manji je broj onih instruktora koji se nastavljaju baviti borilačkim vještinama kroz cijeli svoj život. Takav način bavljenja borilačkim vještinama poznat je u svijetu pod nazivom - Way of life ili cjeloživotno učenje.

No, malo je onih istinskih instruktora koji žele učiti, vježbati i napose koji se žele testirati i polagati za viši rang zvanja, za zvanja viša od 4 Dan ili 5 Dan ranga. Mnogi si viši rang zvanja samo dodijele na nekoj prigodnoj "ceremoniji" bez pravog testiranja, tako da se smisao zvanja Dan, a koji potječe od japanskog jiki dan (provedeno vrijeme vježbanja i učenja s učiteljem) postepeno gubi i banalizira. I upravo iz tog razloga vrlo je važan ispravan program - kurikulum za rangiranje u viši rang zvanja. Bez ispravnog testiranja nema niti prave provjere nečijeg znanja a onda se može i opravdano posumnjati u nečije znanje, kao i u titulu koju osoba ima i njezin zasluženi viši stupanj - rang.

U zajednici onih koji se bave borilačkim vještinama i sportovima najviše su cijenjeni oni majstori čiji je viši rang, zvanje i titulu potvrdilo više renomiranih majstora stručnjaka iz različitih borilačkih vještina ili sportova. Takvi majstori - stručnjaci iz pojedinih borilačkih vještina svojevrstan test kao i provjeru znanja imaju svakodnevno. Oni se borilačkim vještinama bave svakodnevno, učestalo održavajući razne seminare, demonstracije i prikaz vještine, predavanja, konferencije i ostalo. Time je njihovo znanje, vještina i poznavanje napredne tehnike iz pojedine borilačke vještine, kao i viši rang pod stalnom provjerom kolega i sveopće javnosti. Na taj način, njihov rang zvanja, titula i status u zajednici onih koji se bave borilačkim vještinama - nije upitan. ■